

Голас РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 74 (658)

Верасень 1962 г.

Год выдання 8-ы

БЕЛАРУСЬ на міжнародным рынку

У Дамаску на Міжнародным кірмашы вялікім поспехам карыстаецца павільён Савецкага Саюза. Як паведамілі нам у адзеле экспарту і знешніх зносін Саўнаргаса БССР, на кірмаш адпраўлена прадукцыя раду прадпрыемстваў Беларускай ССР. Мінскі станкабудаўнічы завод імя Кірава дэманструе ў Дамаску вертыкальна-працяжны і адразны станкі, якія карыстаюцца вялікім попытам за мяжой. Іх гомельскія калегі прадставілі папярэчна-стругальны станок. Бабруйскія нафтапомпы — лепшыя агрэгаты такога роду ў свеце. Вялікай партыяй вымяральных прыбораў прадстаўлены на кірмашы Віцебскі завод электрапрыбораў. На кірмашы таксама прадстаўлены прыгожыя гадзіннікі «Зара» ў дзесяці варыянтах Мінскага гадзінніковага заводу, медыцынскія прыборы, прадукцыя лёгкай прамысловасці Беларусі, альховая фанера і г. д.

Сёлета Беларуска ССР прыняла ўдзел у 19 міжнародных кірмашах.

Першы экзамен вытрыманы

СМАЛЯВІЧЫ. Паспяхова прайшлі заводскія выпрабаванні новыя самазвалы Беларускага аўтазавода грузавы-малынацыю 27 тон. Адна машына «БелАЗ-540» працавала ў кар'еры, другая выпрабавалася на працягласць ходу. Яна пакрыла адлегласць у 23 тысячы кіламетраў.

Цяпер канструктарскі аддзел аўтазавода рыхтуе тэхнічную дакументацыю на выроб такіх машын. Улічваюцца ўсе непаладкі, адзначаныя пры заводскіх выпрабаваннях. У чацвёртым квартале гэтага года новыя самазвалы будуць выпушчаны.

З першых дзён работы дыспетчарам у Мінскім аэрапорце ў Серафімы Герасіменкі з'явілася жаданне стаць лётчыцай. Яна паступіла вучыцца ў аэраклуб. Мара дзяўчыны збылася. Цяпер Серафіма — лётчык-спартсмен першага разраду. З вялікім майстэрствам выконвае яна фігуры вышэйшага пілатажу. На здымку: Серафіма Герасіменка перад палётам.

Фота В. ЛУПЕЙКІ. Фотахроніка БЕЛТА.

Дэлегацыя Беларускай ССР на XVII сесію Генеральнай Асамблеі ААН

Савет Міністраў Беларускай ССР зацвердзіў дэлегацыю БССР на XVII сесію Генеральнай Асамблеі ААН, якая адкрываецца ў Нью-Йорку 18 верасня 1962 года.

У састаў дэлегацыі, якую ўзначальвае міністр замежных спраў БССР т. Кісялёў К. В., уваходзяць: Астапенка П. Е., Скурко Я. І. (Максім Танк), Парэмскі Б. Д., Смірноў В. С. (члены дэлегацыі), Калбасін В. С., Лысакоўскі І. Л., Павецьёў Г. А. (намеснікі дэлегатаў), а таксама саветнікі: Баршчэўскі Э. І., Пяшкоў В. І., Скобелеў Э. М., Стальмашок І. Т., Цюрын А. Я. і Ільін Ю. Д.

(БЕЛТА).

Электрапрайгравальнік „ЭПУ-4“

МАГІЛЁУ. На заводзе «Электрарухавік» запушчаны ў серыйную вытворчасць новы чатыроххуткасны электрапрайгравальнік «ЭПУ-4». У параўнанні са сваімі папярэднікамі ён валодае высокімі электраакустычнымі дадзенымі. Дзякуючы змяншэнню колькасці абаротаў матарчыка, зніжана вібрацыя прайгравальніка, палепшылася чысціня ўзнаўлення гуку. Спрошчана сістэма перадачы робіць прайгравальнік больш надзейным у эксплуатацыі. Ужыта таксама паўаўтаматычнае і аўтаматычнае ўключэнне і выключэнне. Новы электрапрайгравальнік мае прыгожую знешнюю форму, добра аддзеланы.

У сучасны момант канструктары «Электрарухавіка» працуюць над стварэннем малагабарытнага электрапрайгравальніка.

Больш за 16 тысяч тон сіласу з кукурузы, бабовых культур, бацвіння цукровых буркаў і дзікарастучых траў будзе закладзена на зіму ў саўгасе «Ваўкавыскі». На здымку: уборка кармавога лубіну ў брыгадзе «Вярэйкі» саўгаса «Ваўкавыскі».

Фота А. Перахода. Фотахроніка БЕЛТА.

СВЯТЛО ВЕРАСНЯ

У 1920 годзе значная частка тэрыторыі Беларусі была гвалтоўна адарвана беларусамі ад Савецкай рэспублікі і далучана да Польшчы. Гэтая незаконнасць была здзейснена пры падтрымцы і дапамозе міжнароднага імперыялізму.

Буржуазная Польшча была краінай са слаба развітай прамысловасцю і адсталай сельскай гаспадаркай. Яе прамысловая вытворчасць увесь час скарачалася, што было прычынай пастаяннага беспрацоўя.

Яшчэ больш цяжкім было становішча сялян. Малазямелле пазбаўляла іх самых неабходных умоў для нармальнага жыцця. Страшэнная галечка, пастаянны голад, беспрацоўе выпалі на долю многіх мільёнаў людзей.

Цяжкім і бяспраўным было жыццё польскага народа, а беларускія рабочыя і сяляне знаходзіліся там у яшчэ больш цяжкім і больш бяспраўным становішчы. Небывалы сацыяльны прыгнёт спалучаўся з жорсткім нацыянальным прыгнечаннем, самавольствам улад.

Беларускі народ вёў пастаянную барацьбу супраць сваіх прыгнятальнікаў, змагаўся за ўз'яднанне з народамі Савецкага Саюза. З зайздасцю і надзеяй глядзёў на вольнае і шчаслівае жыццё сваіх усходніх братоў.

Жахлівая ўмовы жыцця прымушалі многіх людзей пакідаць наседжаныя месцы, развітацца з Радзімай і блізкімі і накіроўвацца ў пошуках лепшай долі ў далёкія чужыя краіны. Тысячы беларусаў перасяляліся ў Злучаныя Штаты Амерыкі, Канаду, Аргенціну, Бразілію, Бельгію, Фінляндыю і іншыя краіны свету.

Амаль 20 год пражыў народ былой Заходняй Беларусі ў бяспраўі і галечы, амаль 20 год ён мучыўся за сваё сацыяльнае вызваленне супраць польскіх акупантаў.

У верасні 1939 года савецкі народ падаў руку братняй дапамогі працоўным Заходняй Беларусі. Здзейснілася заветная мара — увесь беларускі народ уз'яднаўся ў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы. Народ Заходняй Беларусі атрымаў раўнапраўе, свабоду і магчымасць спакойна жыць і працаваць. Было пакончана з малазямеллем, ад якога спрадвеку пакутавалі сяляне. У рукі народа былі аддадзены землі польскіх магнатаў. Адкрыты былі школы на беларускай мове, народ атрымаў магчымасць карыстацца сваёй роднай мовай.

Але не прайшло і двух год, як новая бяда напала на народы Беларусі. Уся тэрыторыя нашай рэспублікі была акупіравана войскамі нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Час Вялікай Айчыннай вайны быў, бадай, самым змрочным і страшным ва ўсёй гісторыі беларускага народа.

Усе дзеянні нямецкіх фашыстаў былі накіраваны на тое, каб знішчыць як мага больш савецкіх людзей, а тых, што застануцца ў жывых, зрабіць навечна нявольнікамі. Для здзяйснення сваіх брудных планаў яны імкнуліся выкарыстоўваць і саміх беларусаў. Пагрозамі, прымусам, бессаромнай, хлуслівай прапагандай ім часам удавалася ўцягваць беларускіх юнакоў і дзяўчат у фашысцкія антынародныя арганізацыі тыпу нямецкага гітлер-

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Выдатнымі працоўнымі поспехамі сустракае свята будаўнікоў брыгада мантажнікаў Мінскага домабудаўнічага камбіната №1, якой кіруе камуніст Уладзімір Уладзіміравіч Сабалеўскі. З пачатку сёлета года гэты дружны калектыў змацаваў сем шматкватэрных буйнапанельных дамоў. На здымку: Уладзімір Сабалеўскі (злева) з членамі свайго брыгады. Злева направа — Міхаіл Амеляноў, Васіль Грыгаровіч, Яўгеній Лашук, Эдуард Шырачанка, Васіль Дземідовіч, Мікалай Жук, Сяргей Бурын, Іван Сашко, Мікалай Камко і Васіль Валасевіч.

Фота В. Лупейкі. Фотахроніка БЕЛТА.

ДРУЖБЕ МАЦНЕЦЬ!

На працягу ўсёй сваёй гісторыі польскі народ веў нястомную, гералічную барацьбу супраць эксплуатацый і іншаземных захопнікаў. Рускі цар, аўстрыйскі, германскі манархі былі душэцелямі польскай свабоды. Лепшыя сыны рускага народа з польскімі рэвалюцыянерамі плячо ў плячо змагаліся супраць агульнага ворага — царскага самаўладства.

Перамога Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі прынесла Польшчы нацыянальнае вызваленне, але ўладу ў краіне ўдалося захапіць польскай буржуазіі і памешчыкам.

Антынародная авантурыстычная палітыка тагачасных правіцеляў Польшчы прывяла да захопу Польшчы ў 1939 годзе гітлераўскімі полчышчамі, да заняволення і вынішчэння польскага народа. У барацьбе за вызваленне Польшчы разам з польскімі партызанамі прымалі актыўны ўдзел партызаны Беларусі і Украіны. На тэрыторыі Савецкага Саюза фарміраваліся польскія ваенныя часці. Калі летам 1944 года Савецкая Армія падыйшла да польскай граніцы, разам з ёй рухалася 120-тысячная 1-я польская армія — сапраўды народная армія.

Да вясны 1945 года з дапамогай Узброеных Сіл Савецкага Саюза нямецка-фашысцкія захопнікі былі выгнаны з тэрыторыі Польшчы.

Мощная братняя дружба звязвае працоўных Беларусі і Польшчы ў мірныя дні.

Гэта выдатная дружба праяўляецца штодзённа ў вялікіх і малых справах. Яна знаходзіць сваё адлюстраванне ў абмене партыйнымі, прафсаюзнымі, сельскагаспадарчымі, спартыўнымі дэлегацыямі, у пастаянных культурных сувязях.

Вялікім святам для нас быў прыезд ў г. Ліду дэлегацыі работнікаў народнай асветы Беларусі ў верасні 1960 г. У лістападзе 1961 года Ліду наве-

дала дэлегацыя партыйных работнікаў і прадстаўнікоў Рады Народовай. Меліяратары Беларускага вайводства знаёмліліся з меліярацыйнымі справамі ў нашым раёне. Прафсаюзы г. Ліды прымалі ў сябе сваіх калег — польскую прафсаюзную дэлегацыю. На спартыўным стадыёне горада адбылася таварыская сустрэча па футболе і вайейболу паміж камандамі Ліды і Беларускага. Журналісты Беларускай вайводскай газеты «Ніва», якая выдаецца на беларускай мове, былі гасцямі нашых журналістаў. Польскія дэлегацыі наведалі абутковую фабрыку, малочна-кансервавы завод, завод сельгасмашын, музычную школу і іншыя прадпрыемствы.

Вельмі цёплай была сустрэча працоўных горада з удзельнікамі польскага ансамбля песні і танца «Курэ Зелена». Грамадзкасць горада гарача дзякавала ўдзельнікаў за іх цудоўнае мастацтва і ўручыла крыштальную вазу з партрэтама Адама Міцкевіча.

Летам 1961 года ў Беларускае вайводства з візітам у адказ выязджаў з канцэртамі Лідскі ансамбль песні і танца. Выязджалі таксама ў Польшчу прадстаўнікі рабочых калектываў, работнікі гаркома камсамола, гарвыканкома і аддзела народнай асветы. Усе сустрэчы з польскімі сябрамі праходзілі ў абставінах выключнай радасці і сардэчнасці.

Ус. ІГНАТАЎ.

г. Ліда.

Добры лён на 12 гектарах вырасціла зьяно Яніны Кажаноўскай з калгаса «40 год Кастрычніка» Столінскага раёна. На здымку: Яніна Кажаноўская. Фота І. Змітровіча. Фотахроніка БЕЛТА.

Аутар брашуры — старшыня калгаса

138 гектараў ільну вырошчвалі сёлета ў калгасе «Рассвет» Наваградскага раёна. У мінулым, як і ў папярэднія гады, ільнаводчы арцелі таксама даяліся выдатных поспехаў. Звенні Марыі Кліменцэўны Даражэй і Надзежды Аляксандраўны Рамановіч атрымалі з кожнага гектара па

8 цэнтнераў насення і 9 цэнтнераў валанна. У калгасную касу ад рэалізацыі ільнопладуцыі паступіла 542 тысячы рублёў. Аб вопыце работы калгасных ільнаводаў расказвае ў сваёй брашурцы «Майстры высокай ураднёнасці ільну» старшыня калгаса Васілій Аляксандравіч Глебка.

НОВАЕ ЖЫЦЦЁ СТАРОЙ ВЁСКИ

Паміж узгоркаў і лясоў на правым беразе спакойнай і ціхай ракі Сервеч знаходзіцца вёска Цырын.

Да 1939 года ў вёсцы панавалі галеча і цемра.

Калі да ўлады прыйшлі польскія памешчыкі і капіталісты, яны сталі хваліцца, што ўзнімецца дабрабыт, культура. Але аб гэтай «культуры» хутка даведаліся мясцовыя жыхары. Засталіся тыя ж шынкі, тыя ж камерсанты і кулакі, якія абдзіралі людзей. А да ўсяго гэтага ў вёсцы адкрылі пастарунак. Людзі не вытрымлівалі гора і ехалі ў іншыя краіны, за акіяны ў пошуках кавалка хлеба.

Але расказам аб новым Цырыне. Гэта лягчэй і лепш.

Мы ідзем уздоўж вуліцы. Паабпал прыгасяжы новыя дамы. У многіх калгаснікаў сады. Вёска будзіць гул трактараў, кароткія гудкі аўтамашын. У цэнтры вёскі прасторны Палац культуры, крыху далей бальніца, пошта. А васьмі тры магазіны. Яны нікога агульнага не маюць з тымі шынкамі, якія былі раней. Да паслуг пакупнікоў многа тавараў. У магазінах ёсць кнігі, рыдзепрыёмнікі, пісьмовыя прылады.

Па вуліцы ідзе невялікая група добра апранутых хлопчыкаў і дзяўчынак. «Напэўна ў школу?» — мільгае думка. Ідзем за імі. Не памыліліся. Крыху воддаль ад вуліцы ў прыгожым садзе — светлы і прасторны будынак сярэдняй школы. У настаўніцкай сустрэкаемся з дырэктарам Пятром Паўлавічам Сачыўкам, многімі настаўнікамі.

— Цікавіцца, хто атрымаў вышэйшую адукацыю з нашай вёскі? Што ж, можам расказаць, —

гаворыць завуч школы Іван Рыгоравіч Пацко. — Толькі баюся, — жартуючы гаворыць ён, — што ў вас не хопіць бланкота для запісаў. Вельмі ж многа моладзі на шырокіх і светлых прасторых выпусціла наша школа.

— Многія нашы настаўнікі — урадзэнцы гэтай вёскі. Яны ўсіх ведаюць.

За пасляваенны перыяд школу закончыла 545 чалавек. Сын калгасніка Міхаіл Івашка закончыў Маскоўскі ўніверсітэт; сын калгасніка Павел Махоць скончыў гэты ж ўніверсітэт; былы жыхар вёскі Леў Мірачыцкі — навуковы супрацоўнік Беларускай Акадэміі навук. Сцяпан Грывок закончыў ваенную акадэмію; Георгій Лопух пасля заканчэння Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута працуе старшынёй калгаса імя Чапаева ў Карэліцкім раёне; Канстанцін Сліночка працуе ўрачом.

— Ды ці ж усіх пералічыш, — гаворыць завуч. — Ёсць сярод нашых аднавяскоўцаў і настаўнікі, і аграномы, і ўрачы, і інжынеры, і афіцэры Савецкай Арміі, і геологі. А за гады панскай улады ні адзін сялянскі сын нават не атрымаў сярэдняй адукацыі.

Расце і мацнее мясцовы калгас «Ленінскі шлях». Многімі добрымі людзьмі і выдатнымі справамі ён славіцца. Разам з замонасцю ў вёску прыходзіць новы побыт. Вёска Цырын электрыфікавана, радыёфікавана, ёсць тут ужо вадаправод, тэлевізары, вялікая бібліятэка.

У вольны час калгаснікі ходзяць у кіно, слухаюць канцэртны. Цікава выступаюць мясцовыя аматары мастацкай самадзейнасці.

Новым, радасным жыццём жыве старая вёска Цырын.

Ф. СТАНІШЭУСКІ.

ЧАЛАВЕК ВЯРТАЕЦА ДАДОМУ

...Ішоў першы год Вялікай Айчыннай вайны. Гітлераўцы прасоўваліся на Усход. Хутка яны аказаліся і ў невялікай вёсцы Маляўка Талачынскага раёна Віцебскай вобласці. Аляксею Фядорцаву акупанты прапанавалі стаць паліцеам. Ён спрабаваў адмовіцца — яго збілі, прыгразілі расстраляць сям'ю. І Фядорцаў стаў хадзіць па вёсцы з белаю павязкай на рукаве.

Калі Савецкая Армія вызваліла беларускую зямлю ад гітлераўскіх акупантаў, разам з фа-

шыстамі на Захад збег і Аляксея Фядорцаў.

Адзінаццаць доўгіх год суму і бадзянняў па чужыне! І ўвесь гэты час Фядорцаў не ведаў, што здарылася з яго жонкай Таяй, дачкой Нінай, маці і братам. Ён жыў у Аўстрыі.

— Колькі было горкіх роздумаў, цяжкіх сумненняў, вяртацца дамоў або не? А раптам, прыедзеш, цябе будуць судзіць? Бо я ж у цяжкую мінуту здрадзіў Радзіме... І ў той жа час нейкі ўнутраны голас падказваў: Вярніся! Родная

зямля даруе табе». І я рашыўся.

Сем год прайшло з таго часу, як А. Фядорцаў вярнуўся ў знаёмую з малых год вёску Маляўку. Ён зараз працуе на авечкагадоўчай ферме. Тут жа працуе яго жонка Таісія Андрэеўна. Жыве сям'я Фядорцавых у дастатку. У іх ёсць свой прысядзібны ўчастак у паўгектара. Два гады назад яны пабудавалі сабе новы дом. У ім добрая і зручная мэбля. Дом дапамог пабудавачь калгас, выдзелішы бу-

даўнічыя матэрыялы і транспарт.

Ніна ў гэтым годзе закончыла дзесяцігоднюю 75-гадовую маці Хрысціны Ільінічна дапамагае сям'ю па гаспадарцы.

У доме Фядорцавых за гэты час нарадзілася яшчэ двое дзяцей — сыны Коля, дачка Соня.

...Мы пакідалі ўжо Маляўку і амаль у апошні момант даведаліся яшчэ адну цікавую навіну пра Фядорцава. Яму, пра-добрасуменнаму аўстрыйцаўніку, аказаны членства давер: ён выбраны членам праўлення калгаса В. ШАЛДАМАНАЎ.

Растуць народныя таленты

11-гадовая рэспубліканская школа-інтэрнат музычна-мастацкага выхавання дзяцей адкрылася ў Мінску. У гэтым годзе на яе два аддзяленні — музычнае і выяўленчага мастацтва — прымаюць 50 таленавітых дзяцей.

Акрамя агульнай сярэдняй адукацыі, выхаванцы з першага класа будуць атрымліваць падрыхтоўку па адной са спецыяльнасцей — піяніста, скрыпача, вялянчэліста, цымбаліста, у гэтым ліне жыванісу і скульптуры.

У рэспубліцы гэта другая навучальная ўстанова для таленавітых дзяцей. У Мінску ўжо доўгі час працуе дзіцячы дом мастацкага выхавання, у якім сярэдняю адукацыю і аднаведную спецыяльную падрыхтоўку атрымліваюць таленавітыя дзеці, што страцілі бацькоў.

Падрыхтоўкай кадраў кампазітараў, музыкантаў, спевакоў, аранжыраў, рэжысёраў, мастакоў, музыказнаўцаў і мастацтвазнаўцаў у рэспубліцы займаюцца кансерваторыя, тэатральна-мастацкі інстытут. Спецыялістаў з сярэдняй музычнай адукацыяй рыхтуюць 6 музычных, 2 музычна-педагагічныя вучылішчы. Пры атрыманні оперы і балету працуе харэаграфічнае вучылішча.

Побач з клопатамі аб развіцці прафесіянальнага мастацтва многае ўжо зроблена, каб падрастваваць пакаленне расло ўсебакова развітым. У рэспубліцы дзейнічаюць цяпер 97 музычных школ-сямігодак. Развіццю мастацкіх і музычных густаў дзяцей таксама садзейнічаюць сотні музычных, харавых, харэаграфічных ансамбляў, гуртоў выяўленчага мастацтва і студый, якія дзейнічаюць пры клубах і дамах культуры, палацах і дамах культуры.

ДА АСЕННЯГА СЕЗОНУ

МЯДЗЕЛЬ. Месячнік агляду гатовых вырабаў райпракамбіната завяршыўся выстаўкай лепшых узораў мужчынскага і жаночага адзення і абутку. Вышэйшую ацэнку атрымалі дзямісезонныя мужчынскія паліто, касцюм, пашывы майстраў камбіната бытавога абслугоўвання С. Куней і І. Лубінскі. Па-за канкурэнцыяй аказалася прыгожая жаночая сукенка майстроў швейнага цэха Мядзельскага камбіната В. Кабяк і С. Звяругі.

У паліграфістаў Мінска

«Рыбакова хата» — адзін з выдатных твораў Я. Коласа. Ён неаднаразова выдаваўся як у нашай краіне, так і за рубяжом і атрымаў прызнанне ў самых шырокіх мас чытачоў.

Паліграфісты камбіната, які носіць імя народнага паэта, рыхтуюць яшчэ адно выданне гэта-

га твора. Ён выйдзе асобнай добра аформленай кнігай з шматлікімі гравірамі мастакоў А. Паслядовіч і В. Сахненні.

Гэта кніга будзе своеасаблівым падарункам мінскіх паліграфістаў да 80-й гадавіны дня нараджэння Я. Коласа.

СВЯТЛО ВЕРАСНЯ

(Пачатак на 1-й стар.)

югенда. Была нязначная частка людзей, асабліва ў раёнах былой Заходняй Беларусі, якія не адразу змаглі разабрацца, куды, у якое балота яны трапяць, звязаўшы свой лёс з акупантамі. Жыццё і выхаванне ва ўмовах буржуазнай Польшчы не маглі прайсці бясплёдна, а ў перавагах савецкага ладу не ўсе адразу разабраліся за кароткі час яго існавання тут. Гэта імкнуліся выкарыстаць ворагі беларускага народа.

Вядома, усё гэта былі памылкі, за якія многім давялося расплачвацца вельмі дарагой цаной. Баючыся народнага гневу, яны ўцяклі з акупантамі за мяжу. Многія вярнуліся, народ дараваў ім іх віну, і яны жывуць і працуюць, як усе сумленныя людзі.

За пасляваенны час з дапамогай усіх савецкіх народаў працоўныя былой Заходняй Беларусі дасягнулі вялікіх поспехаў. Не пазнаць цяпер беларускіх гарадоў і вёсак. У месцах, дзе раней не было зусім ніякай прамысловасці, выраслі магутныя прамысловыя прадпрыемствы. Ваўкавыскі цэментавы завод, Скідзельскі і Гарадзейскі цукровыя заводы, Лідскі завод сельгасмашын. Гродзенскі тонкасуконны камбінат, Брэсцкі завод газавай апаратуры — гэта далёка не поўны пералік заводаў і камбінатаў, прадукцыя якіх вядома ва ўсім Савецкім Саюзе. Будуюцца вялікі азотна-тукавы завод у Гродна і баваўняна-папярова камбінат у Баранавічах. Бярозаўская ДРЭС, якая ўжо дае ток, — буйнейшая ў нашай рэспубліцы. У гарадах былой Заходняй Беларусі многа

школ, тэхнікумаў і інстытутаў. У Брэсце — педагагічны інстытут, у Гродна — педагагічны і сельскагаспадарчы, у Наваградку — гандлёва-адукацыйны і інш.

Замест бедных дробных сялянскіх гаспадарак у вёсцы цяпер створаны калгасы і саўгасы, на палях якіх працуе магутная тэхніка. Павялічваецца вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў, змянілася жыццё сялян. Будуюцца многа новых жылых дамоў, школ, культурна-асветных устаноў. Жыццёўлена абавязковае сямігадовае навучанне, уведзена васьмігадовае. Поўнаасцю ліквідавана неписьменнасць.

Не едуць цяпер за мяжу, а вяртаюцца на Радзіму многія з тых, што пакінулі яе да 1939 года. Вярнулася з Парагвая сям'я Пятра Бяцько, добра ўладкавалася. Дачка Аня займаецца ў балетнай школе. У Віктара Паўліка, маючага ў Аргенціне і цяпер жыве ў Мінску, ладзечна, добрая кватэра, цікавая работа. Яго паважаюць і цэняць як выдатнага майстра і чулага таварыша.

А колькі прыязджае да нас землякоў у якасці турыстаў, каб сваімі вачыма ўбачыць тыя змены, якія адбыліся ў іх на радзіме! Яны не пазнаюць сваіх родных мясцін, не пазнаюць родных гарадоў і вёсак. Перамены такія вялікія і такія значныя, што ў перавагах нашага ладу, перавагах нашага жыцця пераконваюцца нават тыя, што да гэтага часу адносіліся да іх з недаверам. Яны пераконваюцца, што цяпер беларускі народ — сам сабе гаспадар і сам распараджаецца сваім лёсам.

ПЕРАГАРОДЗІМ ШЛЯХ СІЛАМ ВАЙНЫ!

Водгукі на Заяву ТАСС

МЫ З ВАМІ, СЯБРЫ!

З вялікай увагай азнаёміся я з заявай ТАСС. Гэты документ да канца выкрывае спраўдзены падпальшчыкаў вайны. Ніхто з нас, простых савецкіх людзей, не па-

верыць, што маленькая міралюбівая Куба камусьці пагражае вайной.

Асабліва не паверу гэтаму я, бо асабіста пазнаёміся з міралюбі-

вым кубінскім народам. Пасля сканчэння сярэдняй школы я працаваў у родным калгасе «Чырвоны маяк» свінарар. Даглядаў 300 свіней. Паказчыкі былі лепшыя, чым у маіх таварышаў па працы. Як вопытнага жывёлавода, мяне ўключылі ў састаў савецкай дэлегацыі, якая накіроўвалася на Кубу.

Цэлы год я правёў на гераічным востраве, дапамагаў нашым сябрам авалодаць перадавымі метадамі развіцця жывёлагадоўлі. У маёнтак, дзе мы працавалі, прыязджаў Фідэль Кастра.

Заяву нашага ўрада мы, савецкія людзі, горача адабраем. Няхай ведаюць амерыканскія аташчыкі, што Куба не адзінокая. Як і ўсе міралюбівыя людзі, я і мае сябры па вучобе кляім ганьбай падпальшчыкаў новай вайны. Разам з усімі паўтараем: мы з вамі, дарагія кубінскія сябры!

Фенаген ЛАТЫШ,
студэнт Віцебскага
ветэрынарнага інстытута.

Брацкая салідарнасць

ГАВАНА. Карэспандэнт ТАСС А. Іваннікаў перадае:

Увесь кубінскі народ з велізарнай радасцю ўспрыняў Заяву ТАСС, у якой асуджаюцца агрэсіўныя планы амерыканскіх імперыялістаў у адносінах да Кубы і робіцца самае рашучае папярэджанне нахабным правакатарам.

Усе радыёстанцыі краіны перадаюць тэкст Заявы; на прадпрыемствах і ва ўстановах, у сельскагаспадарчых кааператывах і воінскіх часцях праводзяцца калектыўныя чыткі гэтага гістарычнага документа.

Тэкст Заявы поўнаасцю апублікаван ва ўсіх цэнтральных газетах. Буйныя загаловкі газет праз усю першую паласу адлюстроўваюць асноўны змест Заявы: Савецкі Саюз не пакіне ў бяскрыўнасці народ вострава свабоды. Вось некаторыя з гэтых дзе гераічны народ вострава свабоды. Вось некаторыя з гэтых заглаўкаў: «Энергічнае папярэджанне Савецкага ўрада Злучаным Штатам». «Савецкі Саюз абароніць Кубу». «СССР выступае за мір і не хоча вайны». «Няхай жыве савецка-кубінская дружба» — абвясчае заглавак у газеце «Рэвалюсьён». Газета публікуе тэкст Заявы ТАСС у чырвонай рамцы.

Год на Кубе

ГОМЕЛЬ. Віктар Васільевіч Шувалаў — інжынер-механік калгаса імя ХХІІ з'езда КПСС Гомельскага раёна — у ліку многіх маладых спецыялістаў нашай краіны прапрацаваў год у адным з народных маёнткаў рэвалюцыйнай Кубы. Нядаўна ён вярнуўся ў свой родны калгас.

— Год таму назад, — сказаў Віктар Васільевіч, — калі мы плылі на Кубу на савецкім чэлаходзе «Грузія», амерыканскія ваенныя судны і самалёты неаднаразова набліжаліся да нас, імгненна атакавалі з мора і паветра. Цяпер ваенныя ЗША адкрыта рыхтуюцца да нападу на Кубу і на савецкія судны, якія дастаўляюць кубінскаму народу неабходныя тавары. Мы, калгаснікі, цалкам і поўнаасцю падтрымліваем рашучае папярэджанне Савецкага ўрада ўраду ЗША і гаворым: «Рукі прэч ад Кубы! Куба не адзінокая! Спыніце правакацыі!»

«Янкi, пакiньце Кубу у спакой!»

ЛОНДАН. Карэспандэнт ТАСС В. Чуксеў перадае:

«Няхай жыве сацыялістычная Куба!», «Янкi, пакiньце Кубу ў спакой!», «Куба хоча ганьбавацца, а не ваявацца!». Плакаты з гэтымі надпісамі можна было бачыць на працягу некалькіх гадзін на Граўнорскай плошчы ля будынка пасольства ЗША ў Лондане. Гэтае пікетаванне пасольства было арганізавана ў знак пратэсту супраць дзеянняў амерыканскай ваеншчыны «Вест-Індскі камітэт» за нацыянальную незалежнасць і мір».

Дзеянні ЗША супраць Кубы — гэта пагроза ўсеагульнаму міру, сказаў адзін з пікетчыкаў — прадстаўнік Брытанскай Гвіяны Хартлі. Мы ў Вест-Індыі вельмі ўстрыжваемся становішчам, якое склалася ў гэтым раёне: небяспека правакацыі з боку амерыканскага імперыялізму, які адчувае на сабе маладая Куба, можа ў любы момант пагражаць і нам.

Мы ўважліва сочым за разгортваннем падзей, заявіў сакратар камітэта Л. Джэфры. Гэта арганізацыя, паведаміў ён, была створана ў пачатку 1962 года. Асноўны ўпор у сваёй дзейнасці яна робіць на тое, каб захаваць і ўмацаваць незалежнасць, якой дабіўся рад краін Вест-Індыі. Адказваючы на пытанне, як расцэньвае камітэт Заяву ТАСС наконт небяспечных правакацыяў амерыканскіх імперыялістаў, Джэфры сказаў: гэта вельмі карысны крок, мы сустрэлі яго з задавальненнем.

А Б быках потым. Спачатку аб людзях: сардэчных, пачцівых. Усе яны да паўсотні год не былі на Радзіме, але роднай мовы не забылі, хоць і кажуць, што гавораць не па-беларуску, а «па-дзеравенску».

— Ці ж наша мова такая прыгожая, як тая, што мы тут чуем? — пытаюць яны.

У мове нашых гасцей — турыстаў-беларусаў з Амерыкі — сапраўды часта трапляюцца англійскія словы. Сёй-той, паказваючы, напрыклад, на стол, можа сказаць:

— Якія смачныя рэчы паставілі на тэйбл...

Часам можна было пачуць і вельмі смешнае беларусізаванае англійскае слова. На заводзе адна жанчына ўважліва слухала тое, што гаварыў галоўны інжынер, але з-за грукату машыны не магла ўлавіць сэнсу гутаркі.

— Што ён сказаў? Я не кечнула, — спытала яна мяне.

Я таксама не адразу «кечнуў», аб чым пытала суайчынніца, але хутка здагадаўся, у чым справа, і растлумачыў ёй.

У турыстаў час — літаральна грошы. І вялікія грошы. Усе жыццё гэтыя простыя людзі збіралі іх, каб паехаць на Радзіму, паглядзець, пагаварыць з роднымі, а можа, хто ведае, і развітацца, бо ўсё ж гады бяруць сваё. Таму размаўляць з нашымі землякамі даводзілася на хаду: на аэрадроме, у аўтобусе, у гасцініцы, у цэху, на ферме. І аб кожнай такой размове варта хоць крыху расказаць.

Мы стаялі ў двары мінскага радыёзавода, смяяліся, жартавалі, успаміналі, як у вёсцы танцююць польку-трасуху і пякуць дзеруны. Быў абедзенны перапынак. То тут, то там амерыканскія турысты размаўлялі з рабочымі аб жыцці ў нашай краіне і за акіянам. Нашых, вядома, цікавіла, «як там», гасцей — «як тут».

— Няўжо там амерыканцы сапраўды не могуць зразумець, што мы не хочам вайны? — дзівіўся рабочы.

Турыст Федарук, рабкор прагрэсіўнай газеты «Рускі голас», паціскаў плячыма, стараўся растлумачыць:

— У вас тут ідзе агітацыя за камунізм, а там супраць камунізма... Бізнесмены стараюцца ўбіваць у галовы простых людзей, што Саветы хочуць напаці на Амерыку...

— Мы хочам напаці? — у вачах рабочага было такое здзіўленне, як бы яму прапанавалі сесці на крэсла амерыканскага прэзідэнта. Ён азірнуўся на сваіх сяброў-рабочых, быццам правяраючы, ці можа гэта

быць, што вось у гэтых людзей няма больш клопатаў, як напаці на Амерыку.

— Ці мы калі на каго нападалі? — пытае рабочы.

— Нашы войскі ніколі не былі на тэрыторыі Амерыкі. А вась амерыканскія былі ў нас у час грамадзянскай вайны... дадае другі рабочы.

Федарук усміхаецца.

— Я разумею вас. Я толькі кажу, якую прапаганду робяць там, за акіянам.

Альжбета Рынкевіч — вясёлая жанчына. Ніколі не скажаш,

Быкі не любяць Чырвонага

што ёй... Зрэшты, навошта чалавеку, тым больш жанчыне, напамінаць, колькі яму год.

Мы размаўлялі з Альжбетай па-беларуску. Яна радасна смялася, калі раптам успамінала забытае слова. У гэты момант да нас падышла пажылая жанчына і пачала ўважліва прыслухоўвацца да нашай размовы. Яе звалі Вольга Майсеева. Твар жанчыны быў заклапочаны.

— А хіба ў вас не забаронена гаварыць па-беларуску? — спытала яна.

Я адчуў сябе някавата; жартуе жанчына ці што? Але Майсеева не жартавала.

— Я чула ў нас у Амерыцы, што тут забаронена беларуская мова.

Потым, падарожнічаючы разам з амерыканскімі турыстамі па Беларусі, я чуў ад іх яшчэ больш смеху вартыя рэчы.

— Мяне страшылі, што як толькі мы з сынам апынемся на савецкай зямлі, нас заб'юць. Цыфу, брахня якая, — злавала Паліна Брэві.

Сын Паліны Брэві Майкл нарадзіўся ў Амерыцы. «Добра-звыклівым» людзям вельмі не хацелася, каб гэты малады амерыканец пабачыў радзіму сваёй маці.

— Ну, ты старая, пражыла свой век, але навошта сына хочаш загубіць? — казалі яны.

...У Жодзіна ў рабочай сталовай наш зямляк, зірнуўшы на талерку, усклікнуў:

— А мяне запэўнівалі, што нам, апрача кан'яны, нічога не дадуць. Вось шэльмы. Я б хацеў кожны дзень есці такую «кан'яну».

У сталовай на сталe было шмат смачных рэчаў. А калі на стол падалі талерку з беларускім салам, усе відэльцы накіраваліся да яе.

Лішчэ
ЗЕМЛЯКІ...

Вітаем з Лондана

Дарагая рэдакцыя «Голасу Радзімы» і ўсе сябры і супрацоўнікі нашай газеты! Вітаем вас з Лондана, дзякуем вам за добрыя і ветлівыя адносіны ў час нашага побыту на Радзіме.

Даехалі добра. Нават і на двор'е тут да нашага вяртаня наладзілася.

Ваш МАЦЕЙ і сям'я.

Англія.

Прышліце новыя кніжкі

Паважаная рэдакцыя «Голасу Радзімы»!

Хачу вам паведаміць, што «Голас Радзімы» я атрымліваю рэгулярна, за што вам шчыра дзякую. Кніжкі, што атрымаў

ад вас, я ўсе з вялікім задавальненнем прачытаў. Найлепш за ўсе мне спадабалася кніжка «Крыніцы» І. Шамякіна. Вельмі прыемна было прачытаць пра свой народ, звычаі, пра Радзіму і на роднай мове. Ужо гэта амерыканская прапаганда абрыдла ўсім людзям на ўсім свеце. Людзі добра ведаюць і памятаюць германскіх фашыстаў, якія здэкаваліся з нашага народа, а сягоння амерыканскія імперыялісты хаваюць іх і дапамагаюць ім зноў сваім капіталам будаваць новы германскія фашызм. Гэта ім не ўдацца.

Я прасіў бы вас праслаць мне новых кніжак, калі ёсць магчымасць, а таксама праслаць буквар для маёй дачкі Тані, якой ужо хутка будзе 7 год. Я хацеў бы яе вучыць, каб яна ведала сваю родную мову.

На гэтым канчаю.

Жадаю вам поспехаў у вашай працы.

З нашанай

Новазеландзец.

— Наша сала, як доўга мы яго не елі, — радаваліся турысты.

У вёсцы Зарэчча землякі папрасілі, каб ім дазволілі агледзець кватэры, у якіх жывуць рабочыя саўгаса. Зразумела, ім не было ў гэтым адмоўлена. Усюды, куды ні заходзілі турысты, было чыста, светла. Турысты бачылі электрычнасць, радыё, на кухні пліты або электрычныя прыборы. Гэта іх радавала, але не дзівіла. Усё ж яны прыехалі не з Турцыі, а са Злучаных Штатаў Амерыкі.

нялішне будзе расказаць тут аб быках...

Выпадак гэты здарыўся пры наведанні саўгаса «Зарэчча». Турысты аглядалі племянных быкоў. Адкормленыя жывёліны былі моцна прывязаны да калкоў на поўні. На людзей яны глядзелі сярдзіта і нават спрабавалі кідацца. Але ланцуг, прывязаны да рога і працягнуты праз кольца ў носе, стрымліваў іх ваяўнічы пыл.

І раптам адзін бык дзіка зароў і, як ашалелы, пачаў біць капытамі і рагамі зямлю. Камі гразі паляцелі ў турыстку, дарэчы, вельмі прыемную жанчыну.

— Глядзі, ён чагосьці нас не ўзлюбіў, — сказала яна мужу, збытанная.

— Сапраўды, — згадзіўся муж, адцягваючы жонку назад. А бык роў, біў капытамі, у вачах яго былі і злосць, і страх, і раздражненне.

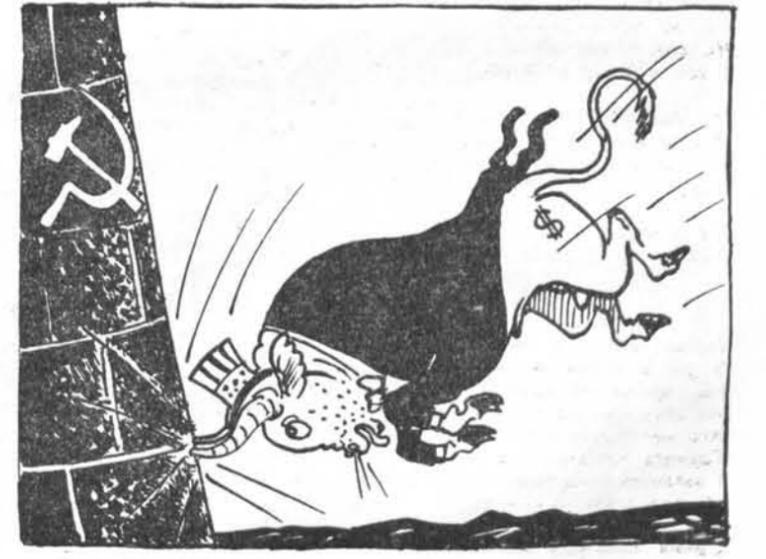
— Чаго ён на яе так кідаецца? — пачалі пытаць адзін аднаго турысты.

І тады пачуўся адказ: — Таму, што на ёй чырвоная кофточка.

Хтосьці дадаў дасціпна: — А быкі і імперыялісты не любяць чырвонага.

Апошнія сваёй нянавісцю да «чырных» бадай нічым не адрозніваюцца ад гэтай жывёліны. І яны робяць тыя ж бессэнсоўныя выбрыкі, кідаючы камкамі гразі ў бок краіны сацыялізма. І яны кінуліся б на ўсё прагрэсіўнае, як гэты аслеплены злосцю і страхам бык на жанчыну, якой падабаецца чырвоны колер, калі б моцны ланцуг адзінства краін сацыялізма і ўсіх людзей добрай волі не стрымліваў іх шаленства.

Леанід ПРОКША.

Малюнак Марка Жытніцкага.

ПАЭТ, АКРЫЛЕНЫ БАРАЦЬБОЙ

Да 50-годдзя
з дня нараджэння
Максіма Танка

Імя Максіма Танка ўпершыню мы пачулі ў Мінску з вуснаў незабыўнага Янкі Купалы. Было гэта неўдзельна ў 30-х гадах. У чытальнай зале Саюза пісьменнікаў Іван Дамінікавіч у прыватнай гутарцы расказаў аб невядомым нам маладым паэце Заходняй Беларусі Максіме Танку. Народны паэт трымаў у руках некалькі часопісаў, тоненькіх зборнікаў вершаў у каларовых вокладках і гаварыў з захапленнем.

А праз некаторы час праз плечы Максіма Танка па рэвалюцыйнай барацьбе Алеся Салагуба мы змаглі яшчэ раз пазнаёміцца з яго чудаўнымі вершамі, поўнымі жыццёвай праўды і рэвалюцыйнай рамантыкі. У вершах заходнебеларускага паэта мы адчулі жывы подых уплыву купалаўска-каласаўскай паэзіі. Нехта з паэтаў-камсамольцаў тады трапіла заўважыць, што паэт Максім Танк з'яўляецца яркім прадстаўніком купалаўскіх арлянтаў. У гучных і ў той жа час меладычных вершах заходнебеларускага паэта было нешта чаруе і прыцягвае. Мы адчулі, што для яго купалаўскія «Арлянткі» былі той творчай платформай, з якой ён уступіў на шырокае шлях сучаснай беларускай паэзіі, сцяг якой ён горда і смела нясе і цяпер. Максім Танк неяк трапіла сказаў пра купалаўскую творчасць:

З крыніц тваіх жывучых

песень

Мы ўсе пілі гаючы сок, — з гонарам прызнаючы яго выдатным паэтам і чудаўным на стаўнікам, традыцыі якога жывуць і сёння.

Тады ж мы даведзілі і пра біяграфію камсамольскага паэта, поўную рамантыкі і складаных перыпетый рэвалюцыйнай барацьбы.

Максім Танк, сапраўднае яго імя Скурко Яўгеній Іванавіч, нарадзіўся 17 верасня 1912 года ў сям'і селяніна вёскі Пількаўшчына на Мядзельшчыне, пад Маладзечна. Першая імперыялістычная вайна 1914 года выгнала яго сям'ю з хаты. Бацьку забілі на фронце. Скурко з маці жыў у Маскве. Малы Яўгеній у пачатковай школе навучыўся рускай мове. Ужо тады ён усёй сваёй дзіцячай душой палюбіў рускую мову. У 1922 годзе, вяртаючыся на радзіму, Яўгеній прывёз з сабой кніжкі Пушкіна і Лермантава. Вучыўся Яўгеній спачатку ў вёсцы шклянікава, у некалькіх кіламетрах ад хутароў Пількаўшчына. Пасля заканчэння яе пачынаюцца яго вандраванні па рускіх і беларускіх гімназіях Вільні і Радзюшкі. У гэты час нараджаюцца яго першыя вершы. Ён паступае ў камсамол. Пачынаецца падпольная праца. Ён удзельнічае ў забастоўцы гімназістаў, змагаецца за тое, каб паэта-рэвалюцыянера Валянціна Таўлая прынялі ў Віленскую гімназію.

Сапраўдную сваю літаратурную дзейнасць Максім Танк па-

чаў у заходнебеларускім падпольным друку. Працуючы ў віленскай тайнай друкарні, ён садзейнічаў выпуску такіх прагрэсіўных рэвалюцыйных выданняў, як «Пралом» і «Часопіс для ўсіх», якія выходзілі целагальна. Спачатку Танк піша вершы і апавяданні паэтычнага характару, нешта нахштальт бядулёўскіх праявічых імпрэсій.

Паступова тэматыка яго творчасці пашыраецца. У 1932 годзе ў львоўскай камуністычнай газеце «На пераломе», якая выходзіла на беларускай мове, з'яўляецца верш пра дамброўскіх шахцёраў «Заштрай-кавалі гіганты камяны», падпісаны невядомым тады чытачу літаратурным псеўданімам «Максім Танк». Але працягваючы сваю літаратурную дзейнасць яму давялося за кратамі ў віленскім лужыцкім астразе. Асяроддзе камсамольцаў і камуністаў Заходняй Беларусі і Польшчы і было тым жыццёвым універсітэтам, дзе выпрацоўваўся яго марксісцкі светапогляд. У турме ў Лужыцках разам са сваімі сябрамі-рэвалюцыянерамі Піліпам Пестраком і Валянцінам Таўлаем Максім Танк пачынае выдаваць часопіс «Краты».

Рэвалюцыйны паэзіі нарадзілі рэвалюцыйнага паэта Максіма Танка. Паэт вырастае ад павятовага інструктара да члена ЦК камсамола Заходняй Беларусі. У сувязі з яго актывісцю і папулярнасцю сярод працоўных мас камсамол і партыя дазваляюць яму друкавацца і працаваць у віленскіх легальных камуністычных і прагрэсіўных выданнях. У перадавой польскай газеце «Папросту» Максім Танк рэдагуе беларускую літаратурную старонку, вакол якой групуюцца лепшыя прадстаўнікі заходнебеларускай паэзіі.

Першы паэтычны зборнік Максіма Танка выйшаў у 1936 годзе. Кніга насліла змяняльную назву «На этапах». Лырычным героем з'яўляецца малады працоўны селянін, які змагаецца не толькі за асабістае шчасце, але перш за ўсё за грамадскія інтарэсы народа. Рэдагаваў зборнік маладога беларускага паэта Рыгор Шырма, знаўца народнай песні і вялікі аматар беларускай паэзіі. Польская дэфензіва забараніла кніжку, уцалела толькі 200 экзemplяраў. Сумны лёс напаткаў і аўтара. Ён быў арыштаваны і пасаджаны ў астраг.

Кніжка «На этапах» была выпушчана на срэдкі КПЗБ. На гэтыя ж срэдкі былі выдадзены і наступныя яго паэтычныя кніжкі ў 1937 годзе — зборнік «Журавінавы цвет» і паэма «Нарач». Паэт пісаў аб тым, што бачыў, аб тым жыцці, якім ён жыў. Гэта былі вершы пра беднае сялянства, пра рэвалюцыйную барацьбу, пра падпольшчыкаў і чудаўную беларускую прыроду, якую паэт любіў усёй сваёй душой. Таму зусім не выпадкова вершы М. Танка пры-

Максім Танк.

хільна былі сустрэты прагрэсіўным друкам.

У сэнсе грамадскага гучання вялікае значэнне мае паэма «Нарач», якая расказвае аб паўстанні нарачанскіх рыбакоў. Ужо тады віленскі і львоўскі, а таксама заходнебеларускі друк становіцца ацанілі рэвалюцыйны кірунак танкаўскай паэзіі.

Фальклор увайшоў у танкаўскую паэтычную творчасць не цытата, а арганічна. У паэма «Сказ пра Вяля» і «Казка пра музыку» мы адчуваем спалучэнне творчай фантазіі з жыццёвымі з'явамі.

Сацыяльны матывы творчасці М. Танка асабліва ярка выявіліся ў яго цікавых і змястоўных паэмах «Журавінавы цвет», «Кастусь Каліноўскі». Вобраз Кастуся Каліноўскага натхняў заходнебеларускіх рэвалюцыянераў на барацьбу. Паэма была напісана па заданню кампартыі і накіравана супраць хрысціянска-дэмакратычнага нацыяналізму. Неабходна было выкрыць няправільны погляд на Каліноўскага і паўстанне 1863 года, у якім змагаўся разам працоўныя некалькіх народаў: рускага, беларускага, украінскага, польскага, літоўскага. Максіму Танку ўдалося паказаць Кастуся Каліноўскага так, што рэха яго барацьбы натхняла і

будзіла не толькі нацыянальна, але перш за ўсё класавыя пачуцці беларускага народа.

Танкаўскі зборнік «Пад мачтай» ствараўся ў жорсткіх умовах фашыскага часу буржуазнай Польшчы. Кніжка была выдадзена ў 1938 годзе. У ёй адчуваўся значны ідэяна-мастацкі рост паэта. Удалае спалучэнне лірыкі і публіцыстычнасці з'явілася адметнай рысай паэтычнага таленту Максіма Танка.

І вось прышоў доўгачаканы час вызвалення. Максім Танк адразу ўключыўся ў кіпучую творчую працу. Танк — паэт сучаснай тэмы, вострай, палітычна-надзённай, практычна мэтанакіраванай. Паэт радуецца, што здзейснілася яго мара аб вызваленні Заходняй Беларусі. Сваім мастацкім словам ён дапамагае будаваць новае жыццё. У 1940 годзе ў Мінску выходзіць зборнік выбраных твораў, які падводзіць як бы вынік творчай дзейнасці Танка дасягнутага перыяду і намячае далейшы шлях. Лепшыя вершы прысвечаны сацыялістычнай Радзіме, Камуністычнай партыі, дружбе народаў, чудаўнай беларускай прыродзе, шчасцю вызвалення. Танк адразу ўліваецца ў дружнюю сям'ю савецкіх пісьменнікаў, становячыся на прадні край нашай шматнацыянальнай літаратуры.

У час Вялікай Айчыннай вайны Танк служыць у радах Савецкай Арміі, актыўна ўдзельнічае ў франтавым і партызанскім друку. У 1943 годзе паэт выступае з новай паэмай «Янук Сяліба». Гэта па сутнасці была першая спроба глыбока асэнсаваць гераізм беларускага народа ў зацятнай барацьбе з фашызмам. Паэма яскрава паказвае, што беларусы, як і ўсё савецкі народ, цвёрда верылі ў перамогу, нягледзячы на цяжкасці, не зважаючы на вераломнасць і сілу ворага.

Вершы Танка заклікаюць да барацьбы з гітлераўскай пошасцю, за вызваленне сваёй краіны. Творы грознага часу носяць характар публіцыстычнай лірыкі. Асаблівай баявісцю вызначаюцца яго зборнікі ваеннага часу «Вастрыце зброю» і «Праз вогненны небасхіл», якія выйшлі ў свет у знамянальны 1945 год, год перамогі савецкага народа над фашызмам.

Новы час падказвае паэту і новыя тэмы. Нараджаюцца новыя творы, прысвечаныя адраджэнню новага жыцця з руін і попелу. Тэма адбудовы роднага

краю, вобраз будаўніца новага камуністычнага грамадства займаюць у творчасці паэта цэнтральнае месца. Узрастае паэтычнае майстэрства Максіма Танка. Гэта асабліва відавочна ў зборніках «Каб ведалі» і «На камні, жалезе і золаце». За зборнік «Каб ведалі» Максіму Танку прысуджана Дзяржаўная прэмія, як знак прызнання значных творчых поспехаў паэта. У гэты ж час танкаўская творчасць становіцца папулярнай сярод рускага, украінскага, літоўскага і іншых народаў Савецкага Саюза.

У паэтычных кнігах 50-х і 60-х гадоў «У дарозе», «След бліскавіцы», «Мой хлеб надзеіны» галоўнае месца займаюць вобразы сучаснасці, праблемы пабудовы камунізма ў нашай краіне, барацьба за мір, будаўніцтва сацыялізму ў краінах народнай дэмакратыі, выкрыццё падпалышчыкаў вайны і рэакцыянераў імперыялістычнага лагера.

Паэтычная праца Танка высокая ацэнена. Ён узнагароджаны арденамі Леніна, Чырвонага Сцяга, двума ардамі Працоўнага Чырвонага Сцяга і медалямі. Аднаму з першых з беларускіх паэтаў яму была прысуджана купалаўская прэмія за зборнік вершаў «След бліскавіцы».

Максім Танк высокая нясе сцяг сучаснай беларускай паэзіі, якая набыла праз сусветную вядомасць. Паэт-наватар, нястомны барацьбіт за новае жыццё, новую культуру, новую літаратуру — у росквіце творчых сіл, ён парадзе нас яшчэ не раз сваімі выдатнымі творами.

Максім Танк вядзе вялікую грамадскую работу. Ён дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, рэдактар часопіса «Польмя», член Беларускай секцыі Камітэта за вяртанне на Радзіму і развіццё культурных сувязей з суайчыннікамі. Паэт шмат робіць, каб садзейнічаць пашырэнню праўды аб роднай Беларусі. Вось і сёння, калі тут, на Радзіме, адзначаюць яго юбілей, сам юбіляр знаходзіцца на сесіі Генеральнай Асамблеі ў ЗША, разам з беларускай дэлегацыяй бароніць справу міру.

Алесь ЕСАКОЎ.

ПАСЛАННЕ ВУЧОНАМУ

Мой дружа, я досыць уважна сачу
За поспехамі навукі.
Нядаўна чытаў і па радыё чуў,
Як жыць будуць некалі ўнукі.
Не трэба ім будзе касіць і араць,
І песні складаць, і быліны,
У поце чала свайго хлеб здабываць —
Бо ўсё за іх зробіць машыны.

І ўсё ж я, з любові да патомкаў сваіх,
Прашу цябе ў гэтым пасланні:
Пакінь з першабытным прысмакам

Хлеб, для іх
песню,
віно
і каханне.

Не толькі ўзяў таму я гэту мову,
Што на ёй рэкі, пушчы гаманілі,
Шумелі ў полі каласы і травы,
Пераклікаліся на гнёздах птушкі,
Што з ёю лёгка было стаць чым хочаш —
Плячучай скрыпкай,

жаўруком,
паэтам.

ШТО МНЕ, ВАНДРОЎНІКУ, СОН ПАД СТРАХОЮ

Што мне, вандроўніку, сон пад страхою!
Косці свае прызвычаў даўно я
Да расахатых карэнняў смалістых,
Да бальшакоў і дарог крамяністых,
Да той зямлі, дзе рунеюць усходы,
Дыхаюць травы расою і мёдам,
Хай не заўсёды мне цёпла і ўтульна;

Часта наладжваюць свае гульні
Вецер дакучлівы, дождж, бліскавіцы.
Рэха лясное з саваю-начніцай.
Толькі пад небам адкрытым такім
Бачу я дзівы і казкі лясныя,
Чую таемныя зораў бяседы —
Век не пачуюць якіх дамаседы.

НЕ ДАВАЙЦЕ ТАМУ ХЛЕБА

Хто не ўмее гараці,
Таму хлеба не даваць
З народнай песні.

Не давайце таму хлеба,
Хто не любіць роднай глебы,
Не врэ, не засявае
І век мазалёў не знае.

Хто не цэніць у гасціне
Добрай ласкі гаспадыні.

Не давайце таму сала,
Хто не грае на цымбалах,
Не танцуе, не спявае
І другім жыць замінае.

Нават шапкі не здымайце
І дзвэрэй не адчыняйце
Перад гультаём і скнарай,
Перад плеткарэм-пачнарай.

Не давайце таму чаркі,
Хто не можа жыць без сваркі.

Але перад дружбакамі,
Перад шчырымі сябрамі,
Перад сонцам, што нам свеціць,
Хай адкрыта будзе сэрца!

У ГАДАВІНУ

Можа таму, хто не бачыў
У дні вызвалення мой горад,
Не перавязваў раны,
Не абуджаў яго брук,
Хто не глытаў яго пылу,
Горкага попелу гора
І затанулым мастам
Не працягваў рук,—

Цёмна-зялёныя ліпы
На шырачэзных праспектах,
Гул несціханы на вуліцах,
Гоман людскіх галасоў.

Сёння здадуцца звычайнымі
У вокнах адбітыя спектры
Весняга яркага сонца,
Полымя майскіх сцягоў.

А для мяне астанецца
Гэта ўсё не будзённым,
Міма чаго абыхава
Нельга прайсці глухім,
І не адклікнуцца шчыра
Працай сваёй нястомнай,
Не праспяваць стазвонны
З громам салютаў гімн.

Куды б цябе лёс ні закінуў,
Калі ты аб роднай краіне
Яшчэ захаваў успаміны,
Калі не забыў сваёй мовы
І колер блакіту вясновы,
Шум Нарачы, шэст дубровы;
Ці маеш хоць жменьку зямлі той,
Калісь тваім потам палітай,

Міхалу ЗАБЭЙДУ
Кіёк падарожны з ракеты;
Ці нейкае з дому пасланне,
Ці толькі адно абяцанне
Цябе ўспамінаць на святанні
Пад крык журавоў пералётных—
Дык ты, на чужыне гаротнай,
Яшчэ не самотны.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект,
Дом друку Рэдакцыя газеты «Го-
лас Радзімы».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ